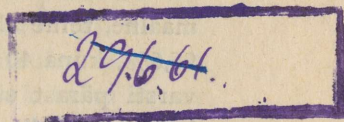

L-13602
ARH
Mitte müügiks.

2

Autorilt.

Eraldine äratõmme ajakirjast EESTI ARST 1936, nr. 7.

Antropoloogilisi andmeid eestlaste vastsündinute kohta.

Aadu Lüüs.

I. Materjal.

ARHIIVKOCU

Eestlaste-vasstündinute kohta on tänini vähe andmeid avaldatud. Needki andmed, mis olemas, on kas vähesed oma arvult või nende autorid on tarvitanud oma erilisi meetodeid, mis ei luba neid andmeid võrrelda teiste autorite omadega.

Tartu ülikooli naistekliiniku juhataja prof. J. Miländer'i lahkkel loal võtsin läbitöötamisele selle kliiniku sünnitusosakonna 1932. ja 1933. a. haiguslood. Selle aja jooksul on kliinikus sünnitanud 1360 naist, neist eestlasi 1257 ehk 92,4% ja muulasi 103 ehk 7,6%. Muulasist olid: venelasi 66, sakslasi 12, juute 11, poolakaid 6, lätlasi 5, rootslasi 2 ja mustlasi 1. Rahvus on selle järele arvatud, nagu emad endid ise on üles andnud.

Läbitöötamisele on võetud ainult eestlased, kuna muulased nende vähesed arvu tõttu on jäetud välja.

Neist 1257 eestlasest-sünnitajast olid abielus 1109 ehk 88,2% ja vallasemad 148 ehk 11,8%. Need 1257 ema sünnitasid üksikuid lapsi 1228 korda ehk 97,7% ja kaksikuid 29 korda ehk 2,3%. Seega tuleb iga 43,3 sünnituse kohta üks kaksiksünnitus.

Poeglapsi sünnitas 628 ema ehk 50%, tütarlapsi 618 ema ehk 49,2%, kuna 11 ema ehk 0,8% sünnitasid kaksikud (üks poiss ja teine tüdruk).

1203 ema ehk 95,7% sünnitasid lapsi, kelle kaal oli 2500 g või üle selle, kuna 44 ema ehk 3,5% sünnitasid lapsi, kelle kaal oli alla 2500 g. Viimaseid nimetame alakaalulisiks, enneaegseiks või ka nõrkadeks lasteks, nagu see pediaatrias peagu üldiseks on saanud.

10 ema ehk 0,8% sünnitasid kaksikuid, kellest üks oli normaalne, teine alakaaluline. Elusalt sünnitasid 1214 ema ehk 96,6%, kuna 40 emal ehk 3,2%-il laps sündis surnult või suri varsti pärast sünnitamist. Kolm ema ehk 0,2% sünnitasid kaksikud, kellest üks laps suri, kuna teine jäi elama.

Kuna 29 ema sünnitasid kaksikud, siis on lapsi 29 enam kui emasid, see on 1286 last. See arv ongi aluseks meie küsimuse käsitlusel.

Neist 1286 lapsest oli poeglapsi 651 ehk 50,6%, kuna 635 ehk 49,4% olid tütarlapsed. Seega tuleb sündides iga 100 tütarlapse kohta 102,5 poeglast. Abielus oli sündinud 1134 last ehk 88,2% ja vallaslapsena 152 ehk 11,8%.

Üksikuina sündis 1228 ehk 95,5% ja kaksikuina 58 last ehk 4,5%. Ajaliselt sündinuid oli 1225 ehk 95,2% ja enneaegseid või alakaalulisi 61 ehk 4,8%.

Elusalt sündisid 1243 ehk 96,3%, kuna surnult sündisid või surid varsti peale sündimist 43 ehk 3,7%.

II. Kehakaal ja pikkus.

A. Kehakaal.

Vastsündinute tähtsamaks elujõu tunnuseks on nende kehakaal ja pikkus, kuna teised mõõdud, nagu pea- ja kere-mõõdud, on küll oma jagu huvitavad, kuid siiski ei pälvi seda tähtsust kui esimesed. Seepärast võtame ka me need kaks mõõtu lähema vaatluse alla, kuna teisi mõõtte puudutame ainult lühemalt.

Meie materjal koosneb 1286 lapsest, kellest oleme võtnud lähema uurimise alla ainult 571 poeglast ja 580 tütarlast, kõrvaldades mitmesuguseil põhjusil seega üldmaterjalist 135 last.

Me võtsime oma materjali hulka ainult need lapsed, kelle kaal oli 2500 g ja üle selle ja kes jäid elama, see on lahkusid kliinikust elusaina. Sellega langesid meie materjalist välja: 1) kõik lapsed, kes sündisid surnult, surid sünniajal või varsti

peale sündi, 2) kõik alakaalulised, see on lapsed, kelle keha-kaal oli sündides alla 2500 g, ja 3) kõik kaksikud. Viimaseist oleksime võinud võtta meie materjali hulka ainult 8 poeglast ja 8 tütarlast, see on 16 last, kuna suurem jagu kaksikuist, see on 42 last, oleksid pidanud oma alakaalu tõttu niikuinii välja jääma. Seepärast jätsin ka need 16 üldmaterjalist välja, mis siiski töö lõpptulemusisse ei tohiks nimetamisväärsset mõju avaldada.

Minu töö eesmärgiks oli teada saada kui rasked ja kui pikad on eestlaste lapsed sündides ja kas on välistegureid, mis mõjustavad neid mõõte.

Abielu-poeglapsi ja -tütarlapsi võrreldes näeme, et abielu-poeglapsed kaaluvad keskmiselt 3634 g ja abielu-tütarlapsed 3487 g, seega abielu-poeglapsed on 147 g raskemad kui abielu-tütarlapsed.

Abielu-poeglapsed kaaluvad 3634 g, vallas-poeglapsed 3535 g, seega on abielu-poeglapsed 99 g raskemad kui vallas-poeglapsed.

Abielu-tütarlaste keskmine kaal on 3487 g, vallas-tütarlaste oma 3310 g, seega abielu-tütarlaste kaal 177 g enam kui vallas-tütarlaste oma.

Abielu-poeglaste ja -tütarlaste keskmine kaal on 3560 g, vallas-poeglaste ja -tütarlaste oma 3418 g, seega abielu-poeglapsed ja -tütarlapsed on 142 g raskemad kui vastavad vallaslapsed.

Vallas-poeglapsed kaaluvad 3535 g, vallas-tütarlapsed 3310 g, seega vallas-poeglapsed on 225 g raskemad kui vallas-tütarlapsed.

Eestlaste vastsündinud poeglapsed kaaluvad keskmiselt 3623 g, tütarlapsed — 3467 g, mõlemad kokku — 3545 g. Siit ilmestub ka, et poeglaste kaal ületab tütarlaste oma 156 g võrra.

Kui me võtame vaatluse alla küsimuse, et kas emaraseduse või sünnituse järjekord avaldab mõju laste kaalusse või mitte, siis võime ütelda, et see meie arvude abil on tõenäollik.

Juba esimeste laste keskkaal on kaunis kõrge, 3547 g. seega koguni 297 g enam kui Euroopa keskkaal, milline üldiselt arvatakse olevat 3250 g.

Kaalutõusu on märgata kuni 6. lapseni (kaasa arvamata 4. laps), kuid ka siis on ta veel Euroopa tasemest kõrgemal, langedes ainult 9. sünnituse puhul allapoole Euroopa kõrgust, kuid tõustes 10. sünnituse puhul jälle õige kõrgele. Sedasama võime ütelda ka abielu- ja vallas-tütarlaste kohta.

Kaalu tõusu võib märgata abielu-poeglastel kuni kolmanda ja tütarlastel kuni viienda lapseni. Sellega ei ole üteldud, et kõik edasised lapsed peaksid olema vähemakaalulised. Nad võivad oma kaalult tihti koguni ületadagi nende eelsündinuid.

Samad tabelid näitavad ka, et meil valitseb ühe ja kahe lapse sünnitamise süsteem, sest neid on kokku üle 70%, kuna kõiki teisi sünnib vähem kui üks kolmandik.

Me loeme vastsündinute kaalu:

2500—3000 g	alakeskkaaluks,
3001—3500 g	keskkaaluks,
3501—4000 g	ülekeskkaaluks,
4001—5000 g	suurkaaluks ja
5001—	ülisuurkaaluks.

Meie andmeist näib selguvat, et ema eluiga teatavas mõttes mõjustab vastsündinute kaalu. Nii on alakeskkaalulisi lapsi kõige rohkem noortel, alla 20-aastaseil ja 20—24-aastaseil emadel. Keskkaalulisi lapsi sünnitavad kõige rohkem 20—34-aastased emad, olgugi et ka nooremad ja vanemad emad sünnitavad neid võrdlemisi palju.

Ülekeskkaalulisi ja suurkaalulisi sünnitavad vanemad emad, 40-aastased ja üle selle ea, samuti ka 35—39-aastased.

Emaeluea ja abielu-poeglaste kaalu vahetõrget vaadeldes selgub, et noored, alla 20-aastased emad ei ole ühtki alakeskkaalulist poeglast sünnitanud, küll kõige enam keskkaalulisi ja suurkaalulisi, niipalju kui nende emade väike arv ($7+5=12$) seda üldse lubab ütelda. Ülekesk-

kaaluliste laste arv langeb siin 30—34- ja 40-aastaste emade kohta. Siit selgub, et võrdlemisi noored emad võivad sünnitada ülekeskkaalulisi ja suurkaalulisi poeglapsi.

Eesti emad sünnitavad kõige sagedamini 25.—29. a. vahel, selle järel 30.—34. a. ja 20.—24. a. vahel. Nende aastate kohta langeb üle 80% kõigist sünnitusist, kuna nooremate ja vanemate aastate kohta langeb võrdlemisi vähe, ainult ligilähedalt 20%.

Samuti võime ütelda, et sündinud lastest üle 70% on kesk- ja ülekeskkaalulised, alakeskkaalulisi ja suurkaalulisi on ligi 30%, kuna ülisuurkaalulisi on ainult mõned üksikud.

Kui palju vanemate elukutse või amet mõjustab laste sünnikaalu? Kuna ema elukutset on tihti raske kindlaks teha, isa oma aga seda kergemini, siis on lapsed jaotatud isa ameti järgi kolmeks suureks rühmaks: 1) isikud, kes teevad tegemist põllutööga, 2) isikud, kes töötavad kehaliselt (vabriku-, raudtee- ja mustatöölised), ja 3) mittekehaliselt töötajad (õpetajad, arstid, advokaadid, maja-peremehed, ametnikud jne.).

Kui me hindame abielu-tütarlaste kehakaalu isa ameti järgi, siis näeme, et alakeskkaalulisi tütarlapsi sünnitavad pea ühte viisi kõik rühmad, kuna keskkaaluliste laste arv on vähe suurem kehaliselt töötajail kui kahel teisel rühmal. Ülekeskkaalulised on enamuses põllumeestel, kuna suurkaalulisi on kõige enam mittekehaliselt töötajail.

Kui me aga ülekeskkaalulised ja suurkaalulised lapsed (kaaluga 3501—5000) arvame kokku, siis näeme, et esimesel kohal on põllumehed, teisel mittekehaliselt töötajad ja kolmandal kehaliselt töötajad (53,63%, 52,38% ja 40,47%). Nende vahed on aga võrdlemisi väikesed, nii et mingisuguseid järeldusi ei või ega saa teha.

Ka abielu-poeglaste kehakaalu ja isa ameti vahekorrasuhtes erinevad üksikud rühmad üksteisest nii vähe, et on raske teha otsuseid ühele või teisele poole. Kui me arvame ülekeskkaalulised ja suurkaalulised rühmad kokku, siis saame me siin sama järjekorra, mida tä-

heldasime tütarlaste suhtes: esimesel kohal on põllupidajad, teisel mittekehaliselt töötajad ja kolmandal kehaliselt töötajad (66,20%, 60,99% ja 58,59%). Viimaste kahe vahel on väike vahe, kuna põllumehed tulevad enam esile.

Üldiselt ei saa me näidata, et üks või teine isa amet mõjuks märgatavalt laste sünnikaalule. Osalt oleneb see sellest, et meie laste arv on võrdlemisi väike (1024), kuid peamiselt küll sellest, et meie inimeste tööalad erinevad vähe üksteisest ja tihti on üksteisega nii läbi põimunud, et siin lõppresultaadina ei ole kuigi suurt vahet üksteise vahel. Pealegi teevad meie „kehaliselt mittetöötajad“ tihti ka kehalist tööd või on seda oma elu nooremas eas teinud.

B. Pikkus.

Pikkuse mõõtude jaoks sisaldab meie materjal 566 poeglast ja 580 tütarlast, seega kokku 1146 last.

Poeglaste pikkus on kõige sagedamini 50 cm — (225 juhtu ehk 39,75%), sellele järgnevad 49 ja 51 cm pikkused. Allpool 50 cm on 197 ehk 34,78%, ülevalpool 50 cm on 144 ehk 25,44%.

Harilikuks eestlaste vastsündinud poeglaste pikkuseks võime lugeda 48—52 cm, allpool ja ülevalpool seda mõõtu on ainult vähe, kaugelt alla 10% lastest. Pikkuse variatsioon on poeglastel 44—57 cm, see on 13 cm.

Ka tütarlastel osutub kõige sagedamaks pikkuseks 50 cm — nimelt 215 korda ehk 37,08%. Alla 50 cm on 281 ehk 48,46%, üle 50 cm aga 84 ehk 14,17%.

Harilik vastsündinud tütarlaste pikkus on 48—51 cm, allpool seda mõõtu on alla 10% ja ülevalpool ainult 3%. Tütarlaste pikkus kõigub 42—58 cm vahel, see on 16 cm.

Keskmine poeglaste pikkus on 49,83 cm; keskmine tütarlaste pikkus on 49,27 cm; keskmine mõlemail kokku on 49,55 cm.

Kui me arvutame tütarlaste ja poeglaste keskmise pikkuse iga sünnituse kohta eraldi, siis saame huvitava rea arvu-

sid, millest näeme, et tütarlaste pikkus tõuseb järjest kuni IV lapseni, kuna V ta langeb, et VI ja enamal jälle tõusta.

Samasugust tõusu pikkuse kasvus ei saa me näidata poeglastel. Pikkuse tõusu on märgata ainult teise sünnituse rühmas, kuna edasistel pikkus näitab väikesi kõikumusi.

Abielu-tütarlaste pikkuse ja isa ameti vahekorra võrdlus näitab, et isadel-põllumeestel on rohkem 50 cm pikkusi tütarlapsi kui kehaliselt või mittekehaliselt töötajail, kuna 49 cm pikkusi sünnib kõigil kolmel rühmal ühevõrra. Üle 50 cm pikkusi sünnib aga kõige rohkem mittekehaliselt töötajail.

Abielu-poeglaste pikkuse ja isa ameti vahekorra kohta ei saa midagi erilist ütelda, sest mõõdud 48—52 cm on kõigil rühmadel pea ühesuurused, erinedes üksteisest ainult mõne % võrra, mis ei ole oluline.

Üldiselt võime ütelda, et vastsündinute pikkus on väga kõikum suuruse, mis oleneb õige mitmesuguseist tegureist.

Meie katsed mõnesuguseid reegleid leida laste pikkuse, ema ja isa ameti vahel ei anna kindlaid tulemusi. Küll näib üldiselt kindlam vahekorrad valitsevat laste kaalu ja pikkuse ja sünnituste järjekorra vahel, millele igakord vastaval kohal on juba tähelepanu juhitud.

Selgema ülevaatlikkuse pärast toome need arvud tabelis 1.

Tab. 1. Vastsündinute keskmise kaalu, pikkuse ja ema sünnituste järjekorra vahekorrad.

Rapports existant entre les poids et longueurs moyens des nouveaux-nés et l'ordre d'accouchements des mères.

Sünnitus	Poiste kaal g	Tüdruk. kaal g	Poiste pikkus cm	Tüdrukute pikkus cm
<i>Accouchement</i>	<i>Poids des garç. g</i>	<i>Poids des filles g</i>	<i>Longueur des garç. cm</i>	<i>Longueur des filles cm</i>
I	3547	3360	49,7	49,0
II	3643	3529	49,8	49,4
III	3718	3547	49,6	49,5
IV	3665	3670	49,7	49,7
V	3893	3690	50,6	49,3
VI	3981	3516	50,2	49,7
Laste arv . . .	571	580	566	580
<i>Nombre d'enfants</i>				

III. Pea mõõdud.

Poeglapsi on kõige rohkem pea ringmõõduga (*planum occipito-frontale*) 35 cm, 125 juhtu ehk 21,92%, selle järel 36, 37 ja 34 cm. Kõiki teisi on vähem kui 10%.

Tütarlapsi on kõige rohkem pea ringmõõduga 34, 35, 36, 33 ja 37 cm. Kõiki teisi palju vähem.

Poeglaste keskmine pea ringmõõt on 35,59 cm, tütarlastel 34,88 cm, keskmine mõlemail kokku 35,23 cm.

Poeglaste pea otsemõõt (*diameter fronto-occipitalis*) on kõige sagedamini 12 cm, siis 11 ja 13 cm, alla- ja ülespoole on ainult mõned üksikud juhud.

Ka tütarlaste pea otsemõõt on kõige sagedamini 12 cm, siis 11 cm, kõiki teisi on alla 10%.

Keskmine pea otsemõõt poeglastel on 11,79 cm, tütarlastel — 11,54 cm ja mõlemail kokku — 11,66 cm.

Poeglaste pea suur ristimõõt (*diameter biparietalis*) on kõige sagedamini 10, 9 ja 9,5 cm, teisi kõiki on alla 3%.

Tütarlaste pea suur ristimõõt on samuti kõige sagedamini 10, 9 ja 9,5 cm, kuna kõikuvused allapoole on vähe üle 5%.

Pea suur ristimõõt on keskmiselt poeglastel 9,61 cm, tütarlastel — 9,49 cm ja mõlemail kokku — 9,54 cm.

IV. Õlgade, rinna ja tuharate mõõdud.

Kõige enam sünnib lapsi, kelle õlgade ristimõõt (*diameter biacromialis*) on 12 cm, selle järel 13, 11 ja 14 cm. Neid on 484 ehk 84,89%, kuna teisi on hoopis vähe.

Poeglaste õlgade ristimõõt varieerub 9—16 cm vahel, see on 7 cm võrra.

Tütarlaste õlgade ristimõõt varieerub samal määral.

Ka tütarlapsi sünnib kõige enam õlgade ristimõõduga 12, 13, 11 ja 14 cm. Sääraseid on 474 ehk 81,71%.

Keskmine õlgade ristimõõt poeglastel on 12,53 cm, tütarlastel — 12,25 cm ja mõlemail kokku — 12,39 cm.

Poeglaste rinna ringmõõt on kõige sagedamini 34, 35, 33 ja 36 cm. Kõikuvused alla- ja ülespoole on kaunis suured.

Tütarlaste rinna ringmõõt on sagedamini 34, 33, 35 ja 32 cm.

Ka neil on kõikuvused alla- ja ülespoole kaunis suured.

Keskmine rinna ringmõõt poeglastel on 34,40 cm, tütarlastel — 34,01 cm ja mõlemail kokku — 34,20 cm.

Kõige rohkem sünnib poeglapsi tuharate ristimõõduga (*diameter bis-iliacalis*) 10, 9 ja 11 cm. Neid on 479 ehk 84,33%. Tuharate ristimõõt varieerub 7—13 cm vahel, see on 6 cm võrra.

Ka tütarlapsi sünnib kõige rohkem tuharate ristimõõduga 10, 9 ja 11 cm, kokku 472 juhtu ehk 82,04%. Variatsioon on ka siin suur, 7—13 cm, see on 6 cm.

Keskmine tuharate ristimõõt poeglastel on 9,94 cm, tütarlastel — 9,75 cm ja mõlemail kokku — 9,84 cm.

Ülevaadet kõikide keskmiste mõõtude kohta annab tab. 2.

Tabel 2. Vastsündinute keskmised mõõdud.

Mesures moyennes des nouveaux-nés.

Mõõdud	Poisid	Tüdrukud	Poisid ja tüdruk.	Laste arv
<i>Mesures</i>	<i>Garçons</i>	<i>Filles</i>	<i>Garçons et filles</i>	<i>Nombre d'enfants</i>
Kaal	3623	3467	3545	1151
<i>Poids</i>				
Pikkus	49,83	49,27	49,55	1146
<i>Longueur</i>				
Pea ringmõõt	35,59	34,88	35,23	1150
<i>Circonférence de la tête</i>				
Pea otsemõõt	11,79	11,54	11,66	1148
<i>Diamètre fronto-occ. de la tête</i>				
Pea ristimõõt	9,61	9,48	9,54	1150
<i>Diamètre bipariétal de la tête</i>				
Õlgade ristimõõt	12,53	12,25	12,39	1150
<i>Diamètre biacromial des épaules</i>				
Rinna ringmõõt	34,40	34,01	34,20	1149
<i>Circonférence de la poitrine</i>				
Tuharate ristimõõt	9,94	9,75	9,84	1142
<i>Diamètre bisiliacal des hanches</i>				

V. Ajalooline tagasivaade.

Nagu ma oma töö algul juba tähendasin, on eestlaste vastsündinute kohta veel vähe antropoloogilisi andmeid avaldatud.

Dr. A. v. Schrenck'il ilmus 1880. a. Tartu ülikooli naistekliinikust väitekiri², kus ta toob muu hulgas ka mõned andmed vastsündinute kohta.

Tabel 3. Ajalise vastsündinu kaal ja mõõdud
A. v. Schrenck'i järele.

	Kaal	Pikkus	D. obl.	D. reet.	D. tr. maj.
Poisid, 165 juhtu. . .	3315,8	50,65	13,77	12,12	9,64
Tüdrukud, 165 juhtu .	3149,3	48,75	13,32	11,67	9,41
Kokku 330 juhtu . . .	3232,7	49,70	13,54	11,89	9,53
Poiste ja tüdr. vahe .	166,5	1,90	0,45	0,45	0,23

Kui me neid andmeid võrdleme oma andmeiga, siis näeme, et meie andmed erinevad õige palju oma vahel.

Selle põhjuseks võib olla: 1) A. v. Schrenck'i väike laste arv, 2) meie uurimise erinevad meetodid ja 3) meie materjali mitmesugusus, sest tol ajal kui A. v. Schrenck oma töö kirjutas, tarvitasid kliniku abi ainult kõige vaesemad emad ja vallasemad: sünnitajaid abielulisi oli 38,6%, vallalisi 49,7%, kuna ülejäänute kohta ei ole teateid antud.

Dr. Körber³, Tartu ülikooli kohtuliku arstiteaduse professor, avaldab oma töös (lk. 240) 1884. a. muude hulgas ka andmeid eestlaste vastsündinute kohta. Tema on mõõtnud ainult 14 last, 7 poeglast ja 7 tütarlast, needki surnult kohtulikul lahangul. Ta tõendab, et lapsed olid väljakantud, see on ajalised.

Nende keskmine kaal oli 3018 g, pikkus 50,2 cm, pea ringmõõt 32,8 cm, rinna ringmõõt 29,4 cm. Vaevalt võib neid andmeid võrrelda elavate vastsündinute andmeiga. Kahjuks tsiteeritakse mõnedes välismaa teaduslikes töödes neid väheseid prof. Körber'i andmeid.

Dr. B i d d e r'i töö⁴ ilmus Tartu ülikooli naistekliinikust 1893. a. Ta toob muude hulgas ka andmeid vanade esmassünnitajate (140 juhtu) eestlannade vastsündinute kohta. Ta kirjutab lk. 68: „Ich finde bei den Kindern meiner alten Erstgebärenden ein Durchschnittsgewicht von nur 3033 g. Die Länge betrug 50 cm, der Kopfumfang 34,7 cm.“

Dr. R o o k s⁵ ütleb, et ta 875 ajalisel vastsündinul leidis keskmise kaalu 3540 g, pikkuse 50,5 cm ja pea ringmõõdu 34,75 cm. Dr. R o o k s'i andmed on Tartu ülikooli naistekliinikust.

Statistik H. R e i m a n avaldas 1928. a. töö⁶ vastsündinute kohta Tallinna linna Keskaigla andmeil. Kahjuks ei ole tema andmed minu omadega võrreldavad, sest materjali töötlemisviisid on meil erinevad.

A. M. R i t a l a⁷ toob andmeid soomlaste vastsündinute kohta Helsingi ülikooli naistekliinikust 1931. a. Tema andmeid näitab tabel 4.

Tabel 4. Soomlaste vastsündinute kehakaal ja pikkus A. M. Ritala järele.

		Poisid	Tüdrukud	Kokku
Materjal	I sünnitus	877	841	1718
	II „	871	829	1700
Kaal	I „	3371	3281	3327
	II „	3557	3426	3493
Pikkus	I „	50,4	50,1	50,3
	II „	50,7	50,3	50,5

VI. Võrdlusi teistega.

Olgu siin toodud ka mõned rahvusvahelised andmed, et ülevaadet saada selle kohta kui suure kaaluga ja kui pikad lapsed sünnivad muudel rahvastel. Andmeid sellel alal on veel võrdlemisi vähe, neid on raske kätte saada ja uurimismetodid on nii lahkuminevad, et andmeid peab võtma kaunis ettevaatlikult. Siiski, nad annavad meile ettekujutuse asja seisundi kohta (vt. tab. 5 ja 6).

Ex Bibl. univ. Tart.

Tab. 5. Mitmesuguste rahvuste vastsündinute keskmine pikkus.

	Poisid		Tüdrukud		Kokku		Autor
	Pikkus	Arv	Pikkus	Arv	Pikkus	Arv	
Rahvus							
Norra	51,86	270	50,65	283	51,24	553	Kjölseth
Eesti	49,83	566	49,27	580	49,55	1146	Lüüs
Prantsusmaa	50,0	912	49,0	783			Mac-Anliffe
Saksilased	51,2						Dafner
Suurvenelased	50,5						Tschepourkowsky
Venelased (Harkov)	49,5						Orschansky
Inglased	49,6						Roberts
Jaapanlased	49,3						Nagahama
Lõunavene juudid	50,8						Weissenberg

Tab. 6. Mitmesuguste rahvuste vastsündinute keskmine kaal.

	Poisid		Tüdrukud		Kokku		Autor
	Kaal	Arv	Kaal	Arv	Kaal	Arv	
Rahvus							
Norra	3599,15	270	3452,15	283	3523,81	553	Kjölseth
Rootsi					3527		Petersen
Taani	3387		3280				Heiberger
Eesti	3623	571	3467	580	3545	1151	Lüüs
Prantsusmaa	3350	912	3250	783			Mac-Anliffe
Saksamaa	3360		3221				Fourmann
Suurvenelased	3230		3160				Tschepourkowsky
Jaapanlased	2940		2780				Miwa
Ameerika					3525		Abbott
Šveits					3172		Witzinger

Kui meie eestlaste vastsündinute kaalu ja pikkust võrdleme teiste rahvaste omadega (vt, tab. 5 ja 6), siis võime konstateerida, et eestlaste vastsündinud kuuluvad suuremate hulka kultuurrahvaste peres ja on võrreldavad põhjamaa rahvaste omadega.

Poeglaste kaal on tütarlaste omast 156 g raskem, samuti on abielu-lapsed 142 g raskemad kui vallaslapsed.

Eestlaste vastsündinute pikkus on samuti tähelepandav ja vastab teiste rahvaste samadele mõõtudele.

Kaal ja pikkus on sõltuvuses sünnituse järjekorraga, sellega teatavas mõttes ka ema vanusega, olgugi et ka noored emad on küllalt võimelised normaalseid lapsi sünnitama.

Silmatorikav on kaksikute sagedus: 2,3% ehk iga 43,3 sünnituse kohta üks kaksiksünnitus. Dr. v. Schrenck'il on see arv 1,9% ehk iga 51,7 sünnituse kohta üks kaksiksünnitus, dr. Bidd'er'il 1,5% ehk iga 66,5 sünnituse kohta üks kaksiksünnitus. Veit on 13 miljoni sünnituse kohta leidnud kaksikuid 1,12%.

Samuti tähelepandav on, et 100 tütarlapse kohta sünnib ainult 102,5 poeglast. Üldiselt arvatakse, et 100 tütarlapse kohta sünnib 106,3 poeglast. Dr. v. Schrenck'il on see vahet 100 : 113,3, dr. Bidd'er'il 100 : 130,9.

(See töö ilmus täielikult Acta et Commentationes Universitatis Tartuensis (Dorpatensis) A XXIX. 7, (1936) pealkirjaga „Données anthropologiques sur les nouveaux-nés estoniens“.)

Kirjandus.

1. Martin, Rudolf: Lehrbuch der Anthropologie. 2. Aufl. Jena 1928.—
2. Schrenck, August von: Studien über Schwangerschaft, Geburt und Wochenbett bei der Estin. Dissertation. Dorpat 1880.—
3. Körber: Vierteljahrsschrift f. gerichtl. Med. und öffentl. Sanitätswesen. 40, (1884).—
4. Bidd'er, Friedrich: Über alte Erstgebärende. Dissertation. Mitau 1893.—
5. Rooks, Gerhard: Eesti Arst 1925, 133.—
6. Reiman, H.: Eesti Statistika 1928, 525.—
7. Ritala, A. M.: Annales instituti obstetrici et gynecologici Universitatis (Helsinki-Helsingfors). 7, (1931).—
8. Mac-Auliffe, Dr. Léon: Développement Croissance. Paris 1923.—
9. Halban-Seitz: Biologie und Pathologie des Weibes. Bd. VI, Teil 1. Berlin-Wien 1925.—
10. Kjölseth, Marie: Monatsschrift f. Geb. und Gyn. 38, (1913).—
11. Gutfeld, Dr. med. Fritz v.: Ztschr. f. Geb. u. Gyn. 73, (1913).

Résumé français.

A. LÜÜS: Données anthropologiques sur les nouveau-nés estoniens.

Le présent ouvrage est basé sur l'étude des matériaux de la Clinique Gynécologique de l'Université de Tartu, pour les années 1932—1933. Pendant cette période, 1257 mères estoniennes y ont

accouché; 29 mères ayant mis au monde des jumeaux, le nombre total des enfants s'élève à 1286. La proportion des accouchements multiples a été de 1 pour 43,3 accouchements simples et d'après le sexe la proportion a été: seulement 102,5 naissances de garçons pour 100 naissances de filles.

571 garçons et 580 filles, soient en tout 1151 nouveaux-nés, ont été examinés d'une manière plus détaillée, 135 enfants ayant dû être éliminés pour divers motifs. Pour tous les enfants en question nous avons établi les données anthropologiques statistiques concernant leur poids moyen, leur taille, la circonférence de la tête, les diamètres fronto-occipital et bipariétal, ainsi que les mensurations des épaules, de la poitrine et des hanches. Notre tableau 2 montre ces mesures dans le texte estonien, pag. 505.

Il ressort de notre tableau 1 (p. 503) que la succession des accouchements exerce une influence indubitable sur le poids et la taille des enfants.

Afin d'étudier l'influence que peut avoir le métier du père sur le poids et la taille du nouveau-né, nous avons réparti les enfants en trois groupes, suivant la profession de leurs pères, travailleurs manuels, agricoles et intellectuels. Les différences étant insignifiantes, il nous a été impossible d'obtenir à ce sujet un résultat sûr.

En général, nous constatons que les nouveaux-nés estoniens se classent parmi les enfants les plus lourds des nations civilisées et ne peuvent être rapprochés à cet égard que de ceux des pays nordiques 1).

---

1) Le présent ouvrage a paru entièrement en français dans les „Acta et Commentationes Universitatis Tartuensis (Dorpatensis)“ A XXIX. 7, 1936.

A-13602^A

i